

ВІДГУК

офіційного опонента кандидата педагогічних наук, доцента
Чопика Романа Володимировича на дисертаційне дослідження
**Галай Марії Дмитрівни “Диференціація фізичних навантажень молодших
школярів у процесі навчання вправ з м'ячем”**,
подане до захисту на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук
зі спеціальності 13.00.02 – теорія та методика навчання
(фізична культура, основи здоров'я)

Пошук ефективних шляхів реалізації індивідуального підходу до учня через диференційоване навчання є одним із важливих завдань сучасної педагогічної науки. Проблема диференціації, як одна з ймовірних основ програмування змісту фізичного виховання, у фізичному вихованні є актуальною впродовж тривалого часу. Незважаючи на це, значне коло питань, що стосуються диференціації параметрів розвивальних фізичних навантажень, підходів та прийомів, які можна було б широко застосовувати у початковій школі з урахуванням морфофункціональних та психофізичних особливостей організму учня, дотепер залишаються висвітленими фрагментарно.

Молодший шкільний вік вважається сприятливим періодом для засвоєння техніки координаційно складних рухових дій, у тому числі і вправ з м'ячем. Належний рівень засвоєння техніки фізичних вправ “школи м'яча” не тільки сприяє формуванню стійкого інтересу учнів до занять фізичними вправами, а й позитивно впливає на весь спектр важливих життєвих навичок.

Недостатня розробленість проблематики диференціації фізичного виховання молодших школярів обумовлюють актуальність і доцільність дослідження Галай М. Д.

Дисертантка досить переконливо довела важливість диференційованого підходу як одного з пріоритетних напрямів удосконалення процесу навчання на уроках фізичної культури та окреслила перспективи його використання для формування техніки фізичних вправ з м'ячем відповідно до морфофункціональних та психофізіологічних особливостей розвитку молодших школярів. Не викликає сумніву наукова новизна й доцільність теми дисертації, що переконливо сформульовано дисертанткою у вступі та підтверджено

подальшим розгортанням змісту.

Автором логічно окреслено категоріальний апарат дисертаційного дослідження – об’єкт, предмет відповідають заявленій темі, повною мірою реалізовані поставлені завдання, досягнуто мети дослідження. Структура дисертації логічно і ґрунтовно відображає задум і концепцію дослідження.

Результати дослідження містять наукову новизну, мають теоретичне і практичне значення, достатньо представлені у публікаціях здобувача й апробовані у виступах на міжнародних, всеукраїнських та регіональних конференціях, впроваджені у практичній діяльності.

У першому розділі “Теоретичний аналіз проблеми диференційованого навчання фізичних вправ учнів молодшого шкільного віку” представлено результати теоретичного дослідження вікових особливостей молодших школярів як передумов побудови процесу навчання техніки фізичних вправ з м’ячем. Здійснено системний аналіз сучасних тенденцій у фізичному вихованні школярів в Україні та за кордоном. Проаналізовано, узагальнено та систематизовано дані науково-методичної літератури щодо напрямів реалізації диференційованого підходу у фізичному вихованні учнівської молоді.

Дисертанткою переконливо доведено що, диференційоване використання засобів фізичної культури на заняттях із школярами різної статі й віку з урахуванням стану їхнього здоров’я, ступеня фізичного розвитку та рівня фізичної підготовленості виступає основним організаційно-педагогічним принципом фізичного виховання учнів. Як наслідок – обґрунтована необхідність вибору оптимального критерію диференціації змісту навчання фізичних вправ учнів початкової школи, що враховував би індивідуальні особливості розвитку організму дітей та був зручним у практичному використанні, в тому числі і під час навчання молодших школярів вправам з м’ячем.

Найвагомішим за своєю теоретичною та практичною значущістю в дисертації є другий розділ дослідження “Обґрунтування і розробка методики диференційованого навчання вправ з м’ячем учнів молодших класів”.

Автором належно обгрунтовано структурно-системний підхід до проблеми управління диференційованим навчанням молодших школярів вправам з м'ячем та побудовано відповідну модель, яка адекватно відображає складові загальної педагогічної системи у схематизованій наочній формі.

За результатами констатувального експерименту досліджено сучасні особливості організації уроків фізичної культури в молодшій школі та вивчено мотиваційні аспекти учнів щодо занять фізичними вправами. Окрім того, визначено антропометричні та психофізіологічні показники розвитку дітей молодшого шкільного віку, здійснено тестування спеціальної рухової підготовленості молодших школярів. Отримана інформація щодо соматотипологічного статусу, вікової динаміки морфологічного, рухового та психофізіологічного розвитку молодших школярів, а також статевих відмінностей у рівні прояву відповідних показників підтвердила необхідність статеві-вікової диференціації засобів фізичного виховання й дозволила обгрунтувати зміст навчання вправ з м'ячем для учнів конкретної категорії.

Особливою цінністю роботи є визначений методом кореляційного аналізу ступінь впливу показників росту і розвитку організму учнів на успішність вивчення вправ з м'ячем. Визначені найбільш інформативні психофізіологічні показники розвитку організму дітей відповідно до віку і статі стали основою для методики диференційованого навчання учнів молодших класів вправам із м'ячем як критерій диференціації фізичних навантажень на уроках фізичної культури.

Ключовими завданнями експериментальної методики є систематичне поновлення рухового досвіду, розвиток психофізіологічних показників, що впливають на засвоєння вправ з м'ячем, а також спеціальна фізична підготовка молодших школярів.

У третьому розділі “Дослідно-експериментальна перевірка ефективності методики диференційованого навчання вправ із м'ячем учнів молодших класів” представлено і теоретично обгрунтовано критерії оцінювання навчальних

досягнень у вправах з м'ячем для учнів молодших класів на уроках фізичної культури.

Центральне місце у даному розділі відведено результатам експериментальної перевірки ефективності розробленої методики диференційованого навчання учнів молодших класів вправам із м'ячем, здійснено аналіз і узагальнення результатів дослідження. Для експериментального доведення ефективності авторської методики дисертантом використані адекватні методи дослідження і достатня доказова база. Результати педагогічного експерименту узагальнені, всесторонньо проаналізовані і добре унаочнені.

Автореферат відображає основний зміст дисертації та детально розкриває її основні положення. Робота містить нові наукові результати, що в сукупності є суттєвими для розвитку вітчизняної теорії та практики навчання.

Основні результати дослідження відображено у 7 наукових публікаціях, серед них 4 статті одноосібні, з них 1 стаття у зарубіжному фаховому науковому виданні.

Водночас дисертаційне дослідження, при загальній позитивній його оцінці, містить певні дискусійні моменти, зауваження та побажання, врахування яких сприятиме повнішій та об'єктивній характеристиці його результатів:

1. Вважаємо, що у першому розділі увага авторки цілком логічно зосереджена на висвітленні особливостей чинної навчальної програми з фізичної культури для учнів 1-4 класів. Однак, на нашу думку, вартувало більше уваги приділити узагальненням щодо особливостей сучасних методик навчання молодших школярів вправам з м'ячем.

2. Вважаємо, що вікову динаміку психофізіологічних показників для хлопчиків і дівчат вартувало б дати на спільних діаграмах, а не окремо, як це зроблено у роботі (рис. 2.3 – рис.2.32). Це унаочнило б порівняльний аналіз даних показників за статевою ознакою, який здійснюється на ст. 119-120.

3. У моделі управління диференційованим навчанням вправ з м'ячем

учнів молодшого шкільного віку на уроках фізичної культури, яка представлена на рис. 2.2 (ст. 81), на нашу думку, доцільно представити етап закріплення та удосконалення техніки фізичної вправи.

4. Потребує додаткового обґрунтування доцільність включення стрибка вгору з місця до переліку показників рухової підготовленості, які визначають успішність засвоєння вправ з м'ячем.

5. Вважаємо що п. 4 висновків є занадто громіздким і потребує певного скорочення.

6. У роботі є певні стилістичні та граматичні огріхи і неточності, наприклад: *“...під впливом впровадженної експериментальної методики хлопчики 4 класу ЕГ зазнали значних достовірних покращень...”* (ст. 205), *“Значних покращень завдяки впровадженій методиці зазнали дівчатка 9-10 років ЕГ в таких вправах...”* (ст. 206), *“чотирикласників”*, *“чотирикласниць”* (ст. 96, 102, 109, 117, 120, 124, 126, 137, 141, 176, 178).

Однак висловлені зауваження й побажання не применшують значення роботи і внеску дисертантки в теоретико-методичну проблематику та не спростовують загальної позитивної оцінки рецензованої наукової праці М. Д. Галай. Виконане дисертаційне дослідження цінне в теоретичному і практичному аспектах. Отримані результати в сукупності є вагомими для подальшого розвитку теорії і практики сучасної української освіти.

Висновок. Дослідження Галай Марії Дмитрівни на тему *“Диференціація фізичних навантажень молодших школярів у процесі навчання вправ з м'ячем”* має теоретичну й практичну значущість, наукову новизну. Отримані науково обґрунтовані результати розв'язують проблему розробки та використання в початковій школі ефективних методик навчання вправ з м'ячем.

Відтак дисертаційна робота є, безумовно, актуальною, своєчасною і перспективною, слугує науковим доробком до праць, присвячених окресленій проблемі. Дисертація є самостійною, завершеною науковою роботою, яка відповідає вимогам МОН України до кандидатських дисертацій, положенням пунктів 9 і 11 *“Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого*

звання старшого наукового співробітника”, затвердженого постановою Кабінету міністрів України від 24 липня 2013 року за № 567, що дає підстави для присудження **Галай Марії Дмитрівні** наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.02 – теорія та методика навчання (фізична культура, основи здоров'я)

04 травня 2017 р.

Офіційний опонент:

кандидат педагогічних наук, доцент,
декан факультету фізичного виховання
Дрогобицького державного педагогічного
університету імені Івана Франка

Р. В. Чопик

Підпис доц. Р. В. Чопика засвідчую:

Вчений секретар вченої ради
Дрогобицького державного педагогічного
університету імені Івана Франка,
кандидат педагогічних наук, доцент

М. Д. Галів